

KINNITATUD
tervise- ja tööministri 12.04.2018
käskkirjaga nr 35
„Tervise- ja tööministri 30. mai 2017. a käskkirja nr 61
„Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine“ muutmise“
MUUDETUD
tervise- ja tööministri 16.11.2018
käskkirjaga nr 89

Noortegarantii tugisüsteemi arendamine ja testimine

Toetuse andmise tingimuste abikõlblikkuse periood

01.03.2017–31.05.2020

Rakendusasutus

Sotsiaalministeerium

Rakendusüksus

SA Innove

Toetuse saaja

Sotsiaalministeerium

Partnerid

Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus

Järgmised kohalikud omavalitsused:

- 1) Kohtla-Järve linn
- 2) Raasiku vald
- 3) Saaremaa vald
- 4) Tartu linn
- 5) Võru linn

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

1. TAT KIRJELDUS.....	3
1.1 SEOS RAKENDUSKAVAGA	3
1.1.1 PRIORITYETNE SUUND	3
1.1.2 PRIORITYETSE SUUNA EESMÄRK	3
1.1.3 MEETME NIMETUS.....	3
1.1.4 MEETME EESMÄRK.....	3
1.2 TAT EESMÄRK	3
1.2.1 MÕISTED	3
1.2.2 TAT TULEMUSED	4
1.2.3 TAT VAJALIKKUSE PÕHJENDUS.....	4
1.2.4 EELARVE	6
1.2.5 SIHTRÜHM	7
2 TEGEVUSTE KIRJELDUSED TULEMUSTE SAAVUTAMISEKS	7
3 NÄITAJAD	12
4 TAT MÕJU LÄBIVATELE TEEMADELE.	12
5. SEOS PRIORITYETSE SUUNA TEISTE MEETMETE, TAT-DE JA AVATUD TAOTLUSVOORUDEGA.....	14
6. SEOS VALDKONDLIKE ARENGUKAVADEGA	14
7. TAT RAKENDAMINE	15
7.1 TOETUSE SAAJA JA PARTNERI KOHUSTUSED	15
7.2 KULUDE ABIKÕLBLIKKUS.....	16
7.3 TOETUSE MAKSMINE	16
7.4 TAT MUUTMINE	18
7.5 TOETUSE KASUTAMISEGA SEOTUD TEABE JA SEIREARUANNETE ESITAMINE	18
7.6 FINANTSKORREKTSIOONID.....	19
7.7 VAIETE MENETLEJA	19

Toetuse andmise tingimuste (edaspidi *TAT*) kirjeldus on koostatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seadus*) § 16 lõike 1 alusel.

1. TAT kirjeldus

1.1 Seos rakenduskavaga

1.1.1 Prioriteetne suund

Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine.

1.1.2 Prioriteetse suuna eesmärk

Aktiivsetel tööturuteenustel osalenud väiksema konkurentsivõimega sihtrühmade tööhõive on suurenenud.

Käesolev TAT panustab rakenduskava tulemusnäitajasse: osalejad, kes on 6 kuud pärast tööturuteenuse saamist hõives.

1.1.3 Meetme nimetus

Tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks.

1.1.4 Meetme eesmärk

Aktiivsetel tööturuteenustel osalenud väiksema konkurentsivõimega sihtrühmade tööhõive on suurenenud.

1.2 TAT eesmärk

Suurendada 16–26-aastaste mitteaktiivsete noorte tööturul osalemist ja tööalaseid võimalusi.

1.2.1 Mõisted

Noortegarantii tugisüsteem – noortegarantii tugisüsteem on kindlaks määratud tegevuste kogum ja järjestus, millest juhtumikorraldaja lähtub abivajavate noorte leidmisel, nendega kontakteerumisel ja nende abi osutamisel. TAT raames sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (edaspidi *STAR*) loodav IT-lahendus on noortegarantii tugisüsteemi vahetu osa.

Mitteaktiivne noor – käesolevas TAT-s 16–26-aastane inimene, kes vastab kõigile järgmistele tingimustele:

- 1) ei õpi;
- 2) ei tööta;
- 3) ei ole töötuna arvel;
- 4) ei ole tuvastatud puuduvat töövõimet või üle 80-protsendilist töövõime kaotust;
- 5) ei saa töötamise toetamise teenust;
- 6) ei tegele ettevõtlusega;
- 7) ei saa hüvitist alla pooleteiseaastase lapse kasvatamise eest;
- 8) ei kanna vangistust või eelvangistust;
- 9) ei viibi asendus- või kaitseväeteenistuses.

Juhtumikorraldus – kliendi individuaalsetest vajadustest lähtuv teenuste koordineerimise protsess, mis tagab igale kliendile juurdepääsu õigeaegsele ja piisavale abile.¹

1.2.2 TAT tulemused

Juurutatud on IT-lahendus, mis kuvab kohalikule omavalitsusele (edaspidi KOV) STAR-i nimekirja noortest, kes riiklike registrite andmetel vastavad punktis 1.2.1 nimetatud mitteaktiivse noore mõistele.

Välja on töötatud juhtumikorralduse mudel ning kõigis partneriks olevates KOV-ides on testitud juhtumikorralduse pakkumist mitteaktiivsetele noortele.

1.2.3 TAT vajalikkuse põhjendus

Mitteaktiivsete noorte (vt p 1.2.1 mõisted) kõrvalejäämine haridus- ja tööturusüsteemist on tõsine ühiskondlik probleem. Noorte mitteaktiivseks muutumine suurendab riski jääda töötuks, sattuda vaesusesse, olla sotsiaalselt tõrjutud, saada madalamat töötasu jne. Praeguseks on tööpuudus asendunud kvalifitseeritud tööjõu puudusega² ning kasvava tööjõu puuduse tingimustes³ on oluline, et iga noor leiaks endale tööturul rakenduse või täiendaks oma kvalifikatsiooni edasiõppimise kaudu.

Riigi strateegilistes eesmärkides⁴ ja riigikontrolöri kokkuvõttes⁵ rõhutatakse vajadust pöörata noorte sihtrühmale eraldi tähelepanu, et aidata neil jätkata haridusteed, suurendada nende tööhõivevalmidust ja kaasata neid tööturule. Kuna noorte vähesel haridusel ja töötusel on kaugemaleulatuvad isiklikud ja sotsiaalmajanduslikud tagajärjed⁶, on oluline aidata noori kestlikult haridust omandama või tööturule. Noortesse suunatud investeringud annavad pikaajalist kasu, vältides kulutusi, mida põhjustab noorte inimeste kõrvalejäämine tööturult, haridusest ja koolituselt ning kasvatab lisandväärtust, mida loob aktiivne ja kvalifitseeritud tööjõud⁷. Hiljutine majanduskriis näitas, et sihtrühmad, sh noored, kellel on vähene või puuduv töökogemus ja kelle oskused ei vasta tööturu vajadustele, olid haavatavamad majanduslanguse suhtes.

Mitteaktiivsete noorte aktiveerimise üks suuremaid kitsaskohti seisneb selles, et riigil, sh KOV-idel, puudub süsteemne info, kes on need noored, kes on eemal tööturust ja haridusest ning võivad vajada ebasoodsast olukorrast väljumiseks riigipoolset tuge, ent kes ise vajalike teenusteni (nt Eesti Töötukassa, Rajaleidja, KOV-i teenused) ei jõua. Noorteni jõudmine on juhuslik, eeldades enamasti noore enda aktiivsust. Teisalt pakub riik noortele mitmeid teenuseid – tööturuteenuseid, noorsootöö meetmeid,

¹ Sotsiaalministeerium, Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž (2006). Juhtumikorralduse käsiraamat. Kättesaadav arvutivõrgus:

https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Juhtumikorraldus/juhtumikorralduse_kasiraamat.pdf; 24.01.2017

² Kvalifitseeritud tööjõu puudus oli ekspertide hinnangul 2016. a enim majandusarengut pärssiv tegur ning selle teguri tähtsus on perioodil 2013–2016 kasvanud (Konjunktuur nr 3 (198), Eesti Konjunktuuriinstituut).

³ Eesti Panga hinnangul on tegelik tööpuuduse määr juba aastaid madalam kui loomulik tööpuuduse määr, sellele viitab tööturul valitsev tööjõupuudusest lähtuv palgasurve ja tööjõu ühikukulude kasv (Tööturu ülevaade 2/2016, O. Soosaar, K. Urke, Eesti Panga Toimetised.)

⁴ Eesti 2020 kavas on eesmärkideks pikaajalise töötuse vähendamine, tööjõu osalemise määra suurendamine ja noorte töötuse vähendamine. Veel on rõhutatud vajadust tõhustada töötute aktiveerimisele suunatud meetmeid. Lisaks on plaanitud rakendada spetsiaalselt noortele suunatud täiendavaid meetmeid, mis tähendab nii koolist väljalangemise ennetamist, kvaliteetse hariduse pakkumist kui ka lisategevusi töövaldkonnas. Heaolu arengukavas on välja toodud, et aktiveerimisel pööratakse tähelepanu tööturul osalemise tõkete eemaldamisele ning olulisel kohal on süsteemsed lahendused pikaajalise töötuse vähendamiseks – selleks tugevdatakse muu hulgas ka võrgustikutööd tööturu, haridussüsteemi ja kohaliku omavalitsuse vahel.

⁵ Riigikontroll on oma ülevaates riigi vara kasutamisest ja säilimisest 2014.–2015. aastal tõsise probleemina nimetanud mitteõppivate ja -töötavate noorte kõrvalejäämist haridus- ja tööturusüsteemist, tuues välja, et senised meetmed NEET-noortele on olnud liiga üldised.

⁶ Suureneb oht uuesti töötuks jääda, võivad väheneda tulevased sissetulekud, tekivad inimkapitali kaod, vaesus kandub ühest põlvkonnast teise või väheneb motivatsioon luua perekonda, mõjutades negatiivselt demograafilist arengut (nõukogu soovitus, 22. aprill 2013, noortegarantii loomise kohta [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426\(01\)&from=ET](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013H0426(01)&from=ET))

⁷ Hinnanguliselt 1,2% SKPst, *ibid*.

karjäärinõustamist jne, kuid teenused on sageli ebapiisavalt kättesaadavad⁸, killustunud või alakooritud⁹. Sealjuures puudub terviklik ülevaade noorele pakutud teenustest, sest arvestust peetakse sageli teenust pakkuvate asutuste/projektide kaupa.

Statistikaameti tööjõu-uuringu (ETU) andmetel elas Eestis 2015. a seisuga 16–26-aastaseid noori 165 300¹⁰.

Kuna TAT tähenduses mitteaktiivsed noored kuuluvad kõik NEET-noorte¹¹ hulka, antakse järgnevalt ülevaade NEET-noorte statistikast. Sealjuures ei ole definitsiooni järgi NEET-noored TAT tähenduses kõik mitteaktiivsed (st TAT tähenduses on mitteaktiivsed noored kitsamalt defineeritud kui NEET-noored ja välja on jäetud nt lapsehoolduspuhkusel noored, puuduva töövõimega noored jne). NEET-noori oli vanuses 16–26 aastat ETU andmetel kokku 19 000 (vt tabel 1) ehk 11,5% vastavast vanuserühmast.

Tabel 1. NEET-noored 2015. aastal

NEET-noored 2015. aastal	Noored vanuses 16–26
NEET-noorte arv kokku:	19 000¹²
Töötud	6700
hoolitsevad laste või teiste pereliikmete eest, sh rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	6700
haiged või puudega	2000
muul põhjusel mitteaktiivsed	3500
NEET-noored haridustaseme järgi:	
esimese taseme ja madalama haridusega (põhi)	7400
teise taseme või teise taseme järgse ning kolmanda taseme eelse haridusega (kesk)	9100
kolmanda taseme haridusega (kõrg)	2500
Noorte pikaajalise töötuse määr, %	1,9
NEET-noorte määr, %	11,5

Eesti Töötukassas (edaspidi *töötukassa*) registreeritud töötutele noortele pakutakse aktiveerivaid teenuseid, mistõttu on nimetatud sihtrühm tugisüsteemi huviorbiidist väljas. Osa sihtrühmast moodustavad need noored, kes omal käel tööd otsivad (ca 4600¹³) ning kes oma tööotsingutes abi vajaksid.

Eeldatakse, et rasedus-, sünnitus- ja lapsehoolduspuhkusel noored ei ole aktiveerimist vajav sihtrühm¹⁴, küll aga need, kes hoolitsevad lapse või teise pereliikme eest. Nimetatud sihtrühma suuruseks on

⁸ Praxis. Teemapaber tööjõu olukorrast, www.praxis.ee/wp-content/uploads/2015/02/Teemapaber-tookate-puudusest.pdf

⁹ Tegevuse „minu esimene töökoht“ vahehindamine, vahehindamise aruanne, Balti Uuringute Instituut, Tartu 2017.

¹⁰ ETU 2015 andmetel oli Eestis noori vanuses 16–26 a 168 100. NEET määra arvestamisel võetakse sellest arvust maha ajateenistused (2500) ja institutsioonides viibijad. Alles jääb 165 300.

¹¹ NEET-noored – tööturu kontekstis 15–29-aastased mittetöötavad, mitteõppivad ja koolitustel mitteosalevad noored (nimetus tuleb ingliskeelsest väljendist *youth neither in employment nor in education or training*)

¹² Ridade summa erineb koondsummast ümardamise tõttu

¹³ ETU 2015. aasta andmetel pöördus 15–24-aastastest töötutest 32% töö otsingutel töötukassa poole. Seega eeldame, et 68% töötutest NEET-noortest vajaksid riigipoolset tuge.

¹⁴ ETU 2015. aasta andmetel on 62%-l lapsehoolduspuhkusel olijatest olemas varasem töökogemus ja sageli ka töökoht, kuhu pärast lapsehoolduspuhkuse lõppu naasta.

hinnanguliselt 1900 inimest. Nende inimeste hoolduskoormusest tulenevat mitteaktiivsust võiks juhtumikorraldus mõjutada.

Teine suurem mitteaktiivsuse põhjus on haigus, vigastus või puue (16%). TAT raames suunatakse tähelepanu väikese töövõimekaotusprotsendiga noortele, keda on hinnanguliselt ca 600 inimest.

Tulenevalt mitteaktiivsuse põhjustest jääb järgi rühm (ca 3500 noort), kelle mitteaktiivsus on tingitud muudest põhjustest. Siia kuuluvad noored, kes soovivad edasi õppida ja seetõttu ei otsi tööd (ca 1900), ning heitunud, kes on töötötsingutest loobunud (ca 1600).

Seega võib kokkuvõttes eeldada, et 10 600 mitteaktiivset NEET-noort (4600 + 1900 + 600 + 3500) võiks olla riigi täiendavat sekkumist vajav sihtrühm.

Enamik noori on erialase hariduseta ja varasema töökogemuseta ning peaksid seetõttu haridusteed jätkama. Kokku on NEET-noortest erialase hariduseta 64%, s.o 12 100 noort. Põhiharidusega ja ühtlasi ka erialase hariduseta oli 7400 noort (39%). Kesk- ja kutseharidusega noori oli kokku 9100 (48%), neist erialase hariduseta 4700 (vt tabel 1). Haridus etendab olulist rolli sihtrühma edasisel käekäigul tööelus. Madal haridustase ja erialase hariduse puudumine suurendab mitteaktiivseks nooreks jäämise tõenäosust. Mitteaktiivsetest noortest on varasema töökogemuseta 66%.

Mitteaktiivsete noorte seas on suur ülekaal naistel. Noorte seas on naisi 73%. Võrreldes eestlaste ja mitte-eestlaste olukorda, moodustavad ca 74% mitteaktiivsetest noortest eestlased ja 26% teiste rahvuste esindajad. Piirkondade järgi on mitteaktiivseid noori kõige enam Lõuna-Eesti maakondades (34%) ja Põhja-Eestis (28%), 57% noortest elab linnalistes asulates ning 43% maal.

Kokkuvõtlikult on riigi ja KOV-i jaoks probleemne info kättesaadavus mitteaktiivsete noorte kohta, mis ei võimalda sihtrühmale aktiveerivaid tegevusi pakkuda. Samuti on varasemad uuringud¹⁵ näidanud, et sihtrühma valmisolek aktiveerivaid meetmeid kasutada võib olla väike. Sihtrühmani jõudmine on sageli juhuslik. Teenuste pakkumine ja sihtrühma toetamine õppesse või tööturule suundumisel on killustunud ega ole järjepidev. Seega on tekkinud vajadus tervikliku süsteemse lähenemise järele, mis vahendab KOV-ile infot mitteaktiivsetest noortest ja võimaldab KOV-il sihtrühma aktiveerimist efektiivsemalt korraldada.

Sotsiaalministeerium testis mitteaktiivsete noorte tuvastamist 2016. aasta sügisel. Perioodil 13.09–02.11.2016 sõeluti riiklikest registritest välja Tartu ja Võru elanikuks registreeritud mitteaktiivsed noored. Testprojekt näitas, et sellisel viisil noorte aktiivsuse seisundi kontrollimine on võimalik (vt p 2.1). Sarnast süsteemi ja noorte aktiveerimist rakendatakse ka rahvusvahelises praktikas, näiteks Rootsis.

1.2.4 Eelarve

	Summa	Osakaal
ESFi toetus	561 507	85%
Riiklik kaasfinantseering	99 089	15%
TAT eelarve kokku	660 596	100%

¹⁵ Tegevuse „minu esimene töökoht“ vahhindamine, vahhindamise aruanne, Balti Uuringute Instituut, Tartu 2017.

1.2.5 Sihtrühm

Mitteaktiivsed noored vanuses 16–26, KOV-i ametnikud ja Sotsiaalministeeriumi ametnikud.

2 Tegevuste kirjeldused tulemuste saavutamiseks

Luuakse noortegarantii tugisüsteem, mille raames väljatöötatava IT-lahenduse abil kuvatakse selleks soovi avaldanud KOV-i juhtumikorraldajale nimekiri mitteaktiivsetest noortest koos noore kontaktandmetega, mis võimaldab KOV-il tuvastada noore individuaalse abivajaduse ning pakkuda sihitatud teenuseid. KOV-i juhtumikorraldaja tuvastab noore abivajaduse ja pakub vajaduse korral tuge, abistab noort, et ta hakkaks saama olemasolevaid riiklikke ja KOV-i teenuseid (nt töötusinguvõimalused, haridussüsteemis jätkamine). Paralleelselt toimuvad teavitustegevused nii mitteaktiivsetele noortele kui KOV-idele.

2.1 IT-lahenduse juurutamine ja arendamine

2016. aasta sügisel viidi ellu testprojekt, mille käigus sõeluti perioodil 13.09–02.11.2016 riiklikest registritest (vt tabel 2) välja Tartu ja Võru elanikuks registreeritud mitteaktiivsed noored, kelle mitteaktiivsuse põhjused ei olnud riiklikes registrites teada. Kokku selgus registrites noorte aktiivsuseisundi kontrollimisel 3582 noort, kes nimetatud registrite järgi pole aktiivsed – see moodustab 23,3% registrites kontrollitud noorte arvust. Tartus oli mitteaktiivseid noori 3261 ja Võrus 321.

Tabel 2. Mitteaktiivsuse kontroll registrites

Osapool	Register	Järgi jäänud mitteaktiivsete noorte arv
Siseministeerium	Rahvastikuregister (kõik Tartu ja Võru noored vanuserühmas 15–26)	15 310
Haridus- ja Teadusministeerium	Eesti hariduse infosüsteem (EHIS)	7441
Maksu- ja Tolliamet	Töötamise register ja maksukohustuslaste register	4181
Töötukassa	Töötuna ja töötajana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register; töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu	3878
Sotsiaalkindlustusamet	Riiklik pensionikindlustuse register	3792
Kaitseressursside Amet	Kaitseväekohustuslaste register	3662
Justiitsministeerium	Riiklik kinnipeetavate, karistusjärgselt kinnipeetavate, arestialuste ja vahistatute register	3633
Sotsiaalministeerium	Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister	3611
Haridus- ja Teadusministeerium	EHIS-e lisakontrollis selgunud lõplik mitteaktiivsete noorte arv	3582

Testprojekt näitas, et registrite päringu tulemusena saab infot mitteaktiivsetest noortest, kuid nende abivajadus ning mitteaktiivsuse põhjus vajab siiski täiendavat hindamist. Erinevate taustatunnuste järgi (nt haridustaseme info järgi, keskendudes esmajärjekorras õpingute katkestajatele, erialase hariduseta

noortele jne) on võimalik juhtumikorraldajal prioriseerida noortega kontaktivõttu ja selgitada välja noore abivajadus ning pakkuda talle sobivat tuge.

Testprojekti näitele tuginedes töötab Sotsiaalministeerium välja noortegarantii tugisüsteemi IT-lahenduse, mis rahvastikuregistri andmete baasil koondab riiklikest registritest info noortest, kes ei ole nendes registrites aktiivsed, ja kuvab selle info KOV-i juhtumikorraldajale STAR-is. Seejärel päritakse rahvastikuregistrist noorte endi ja alaealiste puhul ka lapsevanemate või eestkostjate kontaktandmed, mida KOV-idel on võimalik kasutada kontakteerumiseks, ning koondatakse info olulisematest noorte taustatunnustest (nt haridustase). See aitab juhtumikorraldajal noorega kontaktivõttu prioriseerida ja noorega ühenduse saamisel selgitada välja noore tegeliku abivajaduse. IT-lahendus võimaldab juhtumikorraldajal üles märkida noore kohta käivaid lisaandmeid, nt eelistatud kontakteerumisviisi, soovitud abi, tegeliku abivajaduse, vahendatud teenused jne.

Noortegarantii tugisüsteemi IT-lahenduseks vajalikud eelanalüüsid, arendustööd, testimine ja juurutus toimuvad 2017.–2018. aastal ning esialgse IT-lahenduse valmimine on planeeritud 01.05.2018. Täiendavad arendused tehakse 2018.–2019. aastal vastavalt juhtumikorraldusliku mudeli testi tulemustele. IT-lahenduse testimise ja juhtumikorralduse teenuse rakendamise käigus võivad selguda kitsaskohad, täiendavad funktsionaalsused jms, mida juhtumikorraldaja STAR-is vajab. Noorte tugisüsteemi IT-lahendus saab kasutatavaks kõikidele KOV-idele.

Lisaks arendatakse 2019. aastal välja statistika- ja aruandlusmoodul. Sellega on võimalik KOV-il ja Sotsiaalministeeriumil saada ülevaade mitteaktiivsete noorte arvust, mitteaktiivsuse kestusest, kontaktivõttude arvust ja sellest, kui palju isikuid abi vajab või ei vajanud ja mis olid selle põhjused ning info menetluste (sh tegevusplaanid) alustamise/lõpetamise ja teenuste saamise kohta jne. Kuni selle ajani toimub STAR-ist aruannete või statistika saamine päringute teel, milleks Sotsiaalministeerium või KOV peavad registripidajale eraldi päringu koostama.

2.1.1 Sihtrühm

KOV-i spetsialistid

2.1.2 Tegevuse üldajaraam

01.03.2017–31.05.2020

2.1.3 Tegevuse elluviija

Sotsiaalministeerium

Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus

2.2 Juhtumikorralduse mudeli väljatöötamine, testimine ja täiendamine ning teavitustegevused

Noortegarantii tugisüsteem hõlmab ka juhtumikorralduslikku tööd KOV-is. IT-lahenduse kaudu tuvastatud noorte info saab KOV-i juhtumikorraldaja STAR-ist. Juhtumikorraldaja peab välja selgitama noore abivajaduse ja pakkuma vajaduse korral tuge olemasolevate riiklike või KOV-i teenusteni jõudmisel (nt et noor kasutaks tööotsingu teenuseid või jõuaks haridussüsteemi). Selleks töötatakse koostööpartneritega ja KOV-idega välja juhtumikorralduse mudel, mida praktikas testitakse. Lähtuvalt testimise tulemustest ja laekuvast tagasisidest tehakse mudelis täiendusi.

2.2.1 Juhtumikorralduse mudeli väljatöötamine ja täiendamine

Sotsiaalministeerium kirjeldas koostöös teiste osapooltega (nt Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Töötukassa, MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, KOV-id) juhtumikorralduse mudeli projektiversiooni (protsessi, põhimõtted, etapid) mitteaktiivsete noorte abistamiseks 2017. aasta jooksul. Selleks korraldati 2017. aastal osapooltega koostöökohtumisi ja seminare ning 2019. aastal on plaanis kaasata mitteaktiivsete noorte tüüpportreede kirjeldamist nõustama ekspert. Lisaks korraldati 2017. aastal õppevisiit Rootsi, kus rakendatakse analoogset süsteemi, ning 2018. aastal korraldatakse uus õppevisiit, võimaldamaks partnerist KOV-ide juhtumikorraldajatel tutvuda mitteaktiivsete noortega tegelemise rahvusvahelise praktikaga. Juhtumikorralduse mudeli projektiversiooni kirjeldus vormistati 2017. aastal juhendina ja mudeli lõpliku versiooni, kuhu on tehtud mudeli testimisest tulenevad täiendused, visualiseerib ekspert graafiliselt.

Juhtumikorralduse mudelil on kaks eesmärki: kirjeldada, kuidas toimub töö mitteaktiivse noorega, ja koondada info olemasolevatest teenustest. KOV-i juhtumikorraldajale koostatakse meetodiline tegevusjuhised, millest ta saab lähtuda, ning loetelu KOV-i enda pakutavatest teenustest ja riigi teenustest¹⁶, mida abivajavatele noortele vajaduse korral tutvustada.

Lähtuvalt TAT tegevuse 2.2.2 tulemustest täiendatakse mudelit testperioodil. Selleks kavandatakse partneritest KOV-idega regulaarsed rakenduskoosolekud. 2020. aastal pärast testimise lõppu analüüsib Sotsiaalministeerium KOV-ides noortegarantii tugisüsteemi tulemusi ja teeb vajalikud muudatused ja arendused ning lepib mudelis osapooltega kokku. Vajaduse korral koostatakse ka testis abistatud noorte abivajaduse ning lahenduste tüüpkirjeldused. Analüüsis töötatakse välja ettepanekud mudeli rakendamiseks, mis on suunatud seotud osapooltele Sotsiaalministeeriumis ning Haridus- ja Teadusministeeriumis.

2.2.1.1 Sihtrühm

KOV-i spetsialistid
Sotsiaalministeeriumi ametnikud

2.2.1.2 Tegevuse üldajaraam

01.03.2017–31.05.2020

2.2.1.3 Tegevuse elluviija

Sotsiaalministeerium

2.2.2 Juhtumikorralduse mudeli testimine

Juhtumikorralduse mudelit testitakse KOV-idega, kes on valitud TAT partneriks. Noortegarantii tugisüsteemi testimises osalemiseks ja TAT partneriks asumiseks on nõusoleku andnud viis KOV-i (Kohtla-Järve linn, Raasiku vald, Saaremaa vald, Tartu linn, Võru linn), kelle territooriumil elab haldusreformi järel ligikaudu 23 000 noort vanuses 16–26 eluaastat. Partneriks ja selle piirkonnaks loetakse KOV-i tervikuna, sh osa, mis kuni haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumiseni partneriks valitud KOV-i koosseisu ei kuulunud. Mudeli väljatöötamise käigus tehti nendele KOV-idele ettepanek TAT-ga liituda, võimaldamaks tugisüsteemi testida võimalikult erinevates oludes. Partnerite

¹⁶ Minu esimene töökoht, Noorte Tugila programm ja teised noortegarantii tegevused (tööturgu ja tööelu tutvustavad töötoad, kogukonna arengut toetavad tegevused, kutselaborid, „Noorte töösuvi“, noorte omaalgatuslike projektide toetamine), karjäärinõustamine ja karjääriinfo vahendamine, õppenõustamine, avatud taotlusvoor „Töölesaamist toetatavad teenused“ madala haridustasemega ja töötutele noortele, avatud taotlusvoor „Madala haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemekoolitusse ja õppes osalemise toetamine“.

valikul lähtuti eelkõige KOV-i koostöövalmidusest, asukohast, KOV-i elanike arvust ja sotsiaalmajanduslikest teguritest.

Kohtla-Järve linn esindab Kirde-Eesti regiooni ja tegemist on Eesti mõistes keskmise suurusega omavalitsusega. Lisaks võimaldab Kohtla-Järve linna osalemine partnerina süvendatult testida loodava tugisüsteemi efektiivsust KOV-is, kus enamik tugisüsteemi sihtrühma kuuluvatest noortest on venekeelsed. See tagab ka venekeelse sihtrühma esindatuse tugisüsteemi testimises.

Raasiku vald esindab Põhja-Eesti regiooni ja tegemist on Eesti mõistes elanike arvult väikese omavalitsusega. Lisaks asub Raasiku vald Eesti suurima tõmbekeskuse, Tallinna lähedal. Seetõttu võimaldab Raasiku valla osalemine partnerina süvendatult testida tugisüsteemi toimimist väikeses KOV-is, kus riiklikud tööturu- ja karjääriteenused (nt Eesti Töötukassa, Rajaleidja) ei ole kohapeal kättesaadavad ning elanikkonna tööelu on tuntavalt seotud lähedal asuva tõmbekeskusega.

Saaremaa vald esindab Lääne-Eesti regiooni ja tegemist on Eesti mõistes elanike arvult keskmise suurusega omavalitsusega. Piirkonna eripäraks on eraldatus Mandri-Eestist, samas on KOV-is olemas noortegarantii tugisüsteemi sihtrühmale eelduslikult kõige vajalikumad koostööpartnerid (Eesti Töötukassa, Tugila, Rajaleidja keskused).

Tartu linn esindab Lõuna-Eesti regiooni ja tegemist on Eesti mõistes elanike arvult suure omavalitsuse ning tõmbekeskusega. Tartu linna suurus võimaldab testida tugisüsteemi toimimist tingimustes, kus sihtrühma kuuluvate isikute arv on suur, esineb väikese ja keskmise suurusega KOV-idega võrreldes rohkem anonüümsust ja KOV-i juhtumikorraldaja sõltub eelduslikult rohkem noortegarantii tugisüsteemi IT-lahenduse võimalustest, et sihtrühmaga kontakti saada. Lisaks on Tartu linn eelnevalt osalenud 2016. aastal ellu viidud pilootprojekti, mille käigus testiti noortegarantii tugisüsteemi sihtrühma väljaselgitamise võimalikkust riiklike registrite andmete abil. Tartu linna osalemine partnerina võimaldab edaspidi võrrelda 2016. aasta pilootprojekti ning 2018. aastal algava tervikliku tugisüsteemi testimise tulemusi.

Võru linn esindab Kagu-Eesti regiooni ja tegemist on Eesti mõistes maakondliku tõmbekeskusega. Lisaks on Võru linn eelnevalt osalenud 2016. aastal ellu viidud noortegarantii tugisüsteemi pilootprojekti. Võru linna osalemine partnerina võimaldab edaspidi võrrelda 2016. aasta pilootprojekti ning 2018. aastal algava tervikliku tugisüsteemi testimise tulemusi.

TAT raames on kõigil partneriks olevatel KOV-idel võimalik võtta juhtumikorraldajana tööle täiendav spetsialist, kes hakkab juhtumikorralduse mudeli alusel tegelema IT-lahenduse abil välja selgitatud noortega. Samuti viiakse läbi juhtumikorralduse mudeli kasutamise seotud koolitusi.

Samas on noortegarantii tugisüsteemi võimalik kasutada ka kõikidel teistel KOV-idel, kes ei ole käesoleva TAT partnerid. Nendes KOV-ides on noortegarantii tugisüsteemi kasutamine vabatahtlik. Mitte-partnerist KOV-idele TAT raames juhtumikorralduse kulusid ei hüvitata, kuid 2018. aastal kavandatakse luua avatud taotlusvoor, kust on võimalik taotleda toetust juhtumikorralduse mudeli rakendamiseks. IT-lahendus ja juhtumikorralduse juhised tehakse kättesaadavaks kõikidele KOV-idele.

Juhtumikorralduse testperioodi käigus lähtuvad partneriteks valitud KOV-ide juhtumikorraldajad oma tegevuses Sotsiaalministeeriumi väljatöötatud juhtumikorralduse juhiseid, mida järgides tuvastab KOV-i töötaja noore abivajaduse ning abistab noort vastavalt vajadusele eesmärgiga tuua noor püsivalt tagasi haridusse või tööturule. Partnerist KOV annab mudeli testimise käigus selgunud kitsaskohtadest ja tugevustest Sotsiaalministeeriumile regulaarsete rakenduskoosolekute käigus tagasisidet ning teeb jooksvalt ettepanekuid juhtumikorralduse mudeli täiendamiseks. Mudeli väljundite ja tulemuste (nt tööle rakendumine ja õppima asumine) kohta kogutakse andmeid regulaarse ESFi seire¹⁷ käigus.

2.2.2.1 Sihtrühm

Mitteaktiivsed noored vanuses 16–26 aastat

¹⁷ http://www.innove.ee/UserFiles/Struktuuritoetused/Muu/Seirearuannete%20juhend_04022016_uus.doc

2.2.2.2 Tegevuse üldajaraam

01.05.2018 – 31.05.2020

2.2.2.3 Tegevuse elluviija

Kohtla-Järve linn, Raasiku vald, Saaremaa vald, Tartu linn, Võru linn

2.2.3 Teavitustegevused

TAT raames kavandatakse teavitustegevusi nii KOV-idele, mitteaktiivsetele noortele kui ka laiemale avalikkusele. KOV-idele suunatud teavituse eesmärk on suurendada nende teadlikkust noortegarantii tugisüsteemi IT-lahendusest ja juhtumikorralduse mudelist ning motiveerida KOV-e proaktiivselt mitteaktiivsete noortega tegelema. Mitteaktiivsetele noortele suunatud teavituse eesmärk on teavitada neid võimalusest, et KOV-i juhtumikorraldaja võib nendega ühel hetkel ühendust võtta ja abi pakkuda ning seeläbi noori positiivselt ette valmistada ja julgustada juhtumikorraldusteenust kasutama. Laiema avalikkuse teavitamise eesmärk on anda teada Sotsiaalministeeriumi tegevusest mitteaktiivsete noorte aktiveerimisel ja väljatöötatud noortegarantii tugisüsteemi lahendusest.

Teavitustegevuste paremaks sihitamiseks ja elluviimiseks kasutatakse vajaduse korral eksperte ja sihtrühmade esindajaid. Teavitamiseks koostatakse infomaterjal, mis aitab uue tugisüsteemi toimimist osapooltele visuaalselt ja arusaadavalt selgitada.

KOV-idele korraldatakse 2018. aastal neli regionaalset teavitusüritust, kus räägitakse tugisüsteemi vajadusest, eesmärgist ja juhtumikorralduse mudelist ning selle kasutamise võimalustest. Teavitusüritustele on kutsutud ka peamiste koostööpartnerite (Tugila, töötukassa) esindajad, et teavitada neid tugisüsteemi rakendamisest.

Aastatel 2017–2020 on kavandatud mitteaktiivsetele noortele suunatud tegevused, et teavitada neid võimalikust ühendusevõtmisest ning motiveerida juhtumikorralduses osalema. Teavitustegevuse tulemuslikkuse tagamiseks kombineeritakse teavitusviise, sealhulgas meediat, sotsiaalmeediat, otsekommunikatsiooni jne. Info koondamiseks täiendatakse olemasolevat¹⁸ noortegarantii veebilehekülge, kus tutvustatakse noortegarantii tugisüsteemi sisu ja kuhu laetakse vajaminev infomaterjal. Seda toetab sotsiaalmeediakampaania, mis aitab tutvustada noortele võimalusi haridustee ja karjääri jätkamiseks ning suunab noori veebileheküljele. Tugisüsteemi tutvustamiseks toodetakse videoklipp, mida saab kasutada nii veebilehekülgedel kui meedias ja sotsiaalmeedias.

KOV-idele nähakse 2020. aastal ette ka neli regionaalset teavitusüritust tugisüsteemi tulemustest teavitamiseks. Sotsiaalministeerium tutvustab toimunud juhtumikorralduse mudeli lõplikku lahendust ning töötab välja ettepanekud selle rakendamiseks alates 2020. aastast.

2.2.3.1 Sihtrühm

Mitteaktiivsed noored vanuses 16–26 ja KOV-i spetsialistid

2.2.3.2 Tegevuse üldajaraam

01.03.2017–31.05.2020

¹⁸ <http://toolu.ee/et/noortegarantii>

2.2.3.3 Tegevuse elluviija

Sotsiaalministeerium

3 Näitajad

Näitaja	Näitaja nimetus (viide TAT punktile, missugusest tegevusest kujuneb)	Alg-tase	Sihttase (2018)	Sihttase (2023)	Selgitus
Rakenduskava väljundnäitaja (TAT tulemusnäitaja)	Aktiivseid tööturuteenusid ¹⁹ saanud osalejate arv	0	490 (meetmes kokku 5380)	700 (meetmes kokku 17 640)	Tegevuse tulemusnäitaja 2.2.2 Näitaja sihttaseme saavutamisse panustavad käesolev TAT ja avatud taotlusvooru projektid
TAT-spetsiifiline väljundnäitaja	Tegevus 2.1. IT-lahenduse juurutamine ja arendamine				
Väljundnäitaja	IT-lahendus on juurutatud	0	1	1	Panustab kaudselt rakenduskava väljundnäitajasse
TAT-spetsiifiline väljundnäitaja	Tegevus 2.2. Juhtumikorralduse mudeli väljatöötamine, testimine ja täiendamine ning teavitustegevused				
Väljundnäitaja	Aktiivseid tööturuteenusid saanud osalejate arv	0	490 (meetmes kokku 5380)	700 (meetmes kokku 17 640)	Panustab otseselt rakenduskava väljundnäitajasse
Tulemusnäitaja	Osalejad, kes 6 kuud pärast tööturuteenuste saamist on hõives	0	40%	40%	Panustab otseselt rakenduskava tulemusnäitajasse

4 TAT mõju läbivatele teemadele.

TAT mõjutab (märkida ristiga, nii „jah“ kui „ei“ vastuse korral tuleb selgituses vastust argumenteeritult põhjendada):

Regionaalareng jah ei

¹⁹ TAT raames juhtumikorralduses osalenud (sh pooleliolevad juhtumiplaanid) loetakse aktiivseid tööturuteenusid saanute hulka, st eeldame, et juhtumikorraldus on aktiivne teenus, mis aitab edasi teiste teenuste saamisele.

TAT raames loetakse aktiivseid tööturuteenusid saanuteks ka need isikud, kellele KOV-i töötaja on abi pakkunud nn lihtmenetluse raames (nt selgub noore abivajaduse väljaselgitamisel, et noore aitamiseks piisab temale mõne konkreetse teenuse osutamisest ning pikaajalist juhtumiplaani ei olegi vaja teha).

TAT tegevused ei toeta otseselt piirkondade arengut. Juhtumikorraldust testitakse vabatahtlikult TAT-ga liitunud KOV-ides, mistõttu avaldub mõju tööturule väga piiratud mahu ja konkreetsetes piirkondades.

Keskkonnahoid ja kliima jah ei

TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otseselt muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile. Hinnang põhineb perioodi 2014–2020 Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerlusleppe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandel.

Infoühiskond jah ei

TAT-ga luuakse IT-lahendus, mille abil kuvatakse selleks soovi avaldanud KOV-i juhtumikorraldajale nimekiri mitteaktiivsetest noortest koos noore kontaktandmetega, mis võimaldab KOV-il tuvastada noore individuaalse abivajaduse ning pakkuda sihitatud teenuseid.

Riigivalitsemine jah ei

TAT tegevused ei oma olulist mõju tõhusa riigivalitsemise edendamise eesmärgile. TAT ettevalmistamisel on lähtutud ühtse riigivalitsemise põhimõttest, kuid väljatöötatud tegevused ise ei mõjuta oluliselt riigivalitsemise tõhusust.

Võrdsed võimalused²⁰

Sooline võrdsus (kas TAT lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)²¹
 jah ei

Alljärgnev osa täidetakse „jah“ vastuse korral
Programm sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse
 jah ei

Tegevuste kirjeldus: TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse sooküsimuste lõimimisega TAT-de ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse.
 jah ei

Selgitus, kuidas on TAT-s rakendatud sooküsimuste lõimimist: TAT raames pakutavad teenused on soostereotüüpidest vabad. Tegevuste kavandamisel ja elluviimisel võetakse arvesse meeste ja naiste erinevat olukorda, vajadusi ja huve.

Võrdne kohtlemine

jah ei

Selgitus (täidetakse eitava vastuse korral):

Alljärgnev osa täidetakse „jah“ vastuse korral
Kirjeldada, kuidas on TAT ettevalmistamise ja rakendamise ajal tagatud:

a) erinevas vanuses inimeste võrdne kohtlemine – TAT on suunatud just noorte sihtrühmale. Tegevustega toetatakse mitteaktiivsete noorte konkurentsivõime

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 7. Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine.

²¹ Soolise võrdsuse tagamine tähendab naiste ja meeste võrdsed õigusi, kohustusi, võimalusi ja vastutust kõikides eluvaldkondades. Kõik poliitikad, mis lõpptulemusena mõjutavad inimeste olukorda ühiskonnas, mõjutavad ka naisi ja mehi.

suurenemist tööturul. Mitteamiivsed noored on tööturu mõistes üks haavatavaid riskirühmasid;

- b) puudega inimeste võrdne kohtlemine – TAT raames töötatakse välja ja testitakse juhtumikorraldust, mis võtab arvesse terviseseisundist ja/või puudest tulenevaid erivajadusi. TAT eesmärk on abistada inimesi avatud tööturule jõudmisel, mistõttu ei osutata käesoleva TAT raames teenuseid puuduva töövõimega ja ööpäevaringset erihoolekandeteenust saavatele inimestele;
- c) võrdne kohtlemine sõltumata inimese soost, rassist või rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest või veendumusest või seksuaalsest sättumusest²² – TAT sihtrühma analüüsis on andmed välja toodud sugude järgi. TAT raames töötatakse välja ja testitakse juhtumikorraldust sõltumata inimese soost, rassist või rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest või veendumusest või seksuaalsest sättumusest.

5. Seos prioriteetse suuna teiste meetmete, TAT-de ja avatud taotlusvoorudega

TAT tegevus 2.2 „Juhtumikorralduse mudeli väljatöötamine, testimine ja täiendamine on seotud meetmega 1.1 „Tugiteenuste arendamine eesmärgiga vähendada koolist lahkumist ning toetada noorte karjäärivalikuid“ ja meetmega 1.6 „Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine“. Juhtumikorraldajal on võimalik teavitada noori individuaalse karjäärinõustamise võimalusest Rajaleidja keskustes ja töötukassas.

TAT tegevus 2.2 „Juhtumikorralduse mudeli väljatöötamine, testimine ja täiendamine on seotud meetmega 2.7 „Noorte tööhõivevalmiduse toetamine ning vaesuse mõju vähendamine noorsootöö teenuste kättesaadavuse kaudu“ ja töötukassa TAT-ga samas meetmes. Oluline on, et toimib tõhus koostöö ja infovahetus ning noored saaksid asjakohast infot neid abistavatest teenustest nii KOV-i, töötukassa kui noorsootöötaja kaudu. Juhtumikorraldajal on võimalik noori abistada nii töötukassa pakutavate teenuste saamisel kui ka suurendada noorte teadlikkust noorsootöö tegevustest.

TAT tegevused on seotud meetme 2.7 „Noorte tööhõivevalmiduse toetamine ning vaesuse mõju vähendamine noorsootöö teenuste kättesaadavuse kaudu“ tegevusega 2.7.2 „Õigusrikkumise taustaga noorte tööturule kaasamine“ ning sama meetme tegevusega 2.7.3 „Riskis olevatele noortele arenguvõimaluste pakkumine programmi SPIN abil“.

TAT on seotud sama meetme raames elluviidavate avatud taotlusvoorudega. ESFi perioodi 2014–2020 avatud taotlusvoorud on suunatud vähese kvalifikatsiooniga inimeste oskuste suurendamisele ja tööturult pikemat aega eemal olevate inimeste kaasamisele. Avatud taotlusvoorude projektides pakutavad tegevused on oluliseks täienduseks TAT tegevustele, aitamaks tööturul nõrgemas positsioonis inimesi, kelle tööle aitamiseks pakutakse aktiveerivaid meetmeid.

6. Seos valdkondlike arengukavadega

1. Konkurentsivõime kava Eesti 2020:

- töäjõus osalemise määra suurendamine (vanuserühm 15–64) 75%-ni;
- noorte (15–24) töötuse määra vähendamine 10%-ni.

²² Tegevuste kirjelduses tuua välja tunnus (sugu, rass/rahvus, usuline veendumus või seksuaalne sättumus)

2. Heaolu arengukava 2016–2023: TAT toetab otseselt arengukava alaeesmärgi 1 „Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist“ saavutamist ja indikaatorite täitmist, panustades nende noorte, kes ei tööta ega õpi, arvu vähendamisele. Noorte aktiveerimisel pööratakse tähelepanu tööturul osalemise tõkete eemaldamisele ning olulisel kohal on süsteemsed lahendused pikaajalise töötuse vähendamiseks – selleks tugevdatakse muu hulgas ka võrgustikutööd tööturu, haridussüsteemi ja kohaliku omavalitsuse vahel.

3. Noortevaldkonna arengukava 2014–2020: noorte konkurentsivõime suurendamiseks tööturule suundumisel ja tööturul edukale toimetulemisele kaasaaitamiseks saab noortevaldkonna kaudu luua noorte võimekuse suurendamise põhisest arusaamast lähtudes võimalused töökogemuse omandamiseks, ülemineku(te) toetamiseks, tööelu paremaks tundmiseks ning selliste oskuste ja teadmiste omandamiseks, mis aitavad kaasa töö leidmisele ja tööturul kindlama seisu saavutamisele.

4. ELi nõukogu noortegarantii soovitus²³ kutsub liikmesriike üles tagama, et kuni 25-aastased noored saaksid hiljemalt nelja kuu möödudes töötuks jäämisest või formaalharidussüsteemist lahkumisest kvaliteetse töö-, haridustee jätkamise, õpipoisiõppe või praktikapakkumise. Käesoleva TAT tegevused on osaks noortegarantii tegevustest Eestis.

5. Valdkondlik arengukava „Lõimuv Eesti 2020“ (edaspidi *lõimumiskava*) koondab Eesti lõimumispoliitika strateegilised eesmärgid ja nende saavutamise vahendid aastateks 2014–2020. Lõimumiskavas on märgitud, et lõimumisvaldkonna eesmärkide saavutamiseks on muu hulgas vaja toetada tööturul aktiivset osalust. TAT tegevus 2.2 aitab kaasa lõimumiskava eesmärkide täitmisele ning on otseselt seotud lõimumiskava meetmega 6.1 (teisest rahvusest elanike tööhõivevõime suurendamine), toetades muu hulgas ka muust rahvusest inimeste tööle saamise võimalusi.

Lisad:

TAT finantsplaan ja eelarve kulukohtade lõikes

7. TAT rakendamine

7.1 Toetuse saaja ja partneri kohustused

7.1.1 Toetuse saajale kohalduvad lisaks käesolevas TAT-s sätestatudle struktuuritoetuse seadus §-des 24 ja 26 ja struktuuritoetuse seaduse alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused. Ühtlasi on toetuse saaja kohustatud:

7.1.1.1 rakendama TAT-d vastavalt kinnitatud tegevustele ja eelarvele;

7.1.1.2 esitama RA nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite lõikes;

7.1.1.3 esitama RA-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 7. kuupäevaks eelmise kuu kohta RA poolt väljatöötatud vormil;

7.1.1.4 esitama RÜ-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks. Esimese eelarveaasta väljamaksete prognoos tuleb esitada 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;

7.1.1.5 esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta kohta, kui punktis 7.3 nimetatud maksetaotlus erineb rohkem kui ¼ võrra punktis 7.1.1.4 esitatud prognoosist;

7.1.1.6 pidama arvestust projekti tulude üle vastavalt ühendmääruse § 5 lõikele 6 ning esitama nimetatud arvestuse rakendusüksusele korra aastas 20. jaanuariks eelmise kalendriaasta kohta või muul ajal rakendusüksuse nõudmisel.

²³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:et:PDF>

7.1.2 TAT partnerile kohaldub struktuuritoetuse seaduse § 25. Ühtlasi on partner kohustatud:

7.1.2.1 esitama toetuse saaja nõudmisel punktis 7.3.3 nimetatud partneri organisatsiooni dokumendid;

7.1.2.2 esitama toetuse saaja poolt antud tähtajaks järgneva eelarveaasta TAT kulude planeerimiseks prognoosi ja jooksva eelarveaasta prognoosi parandused ja/või muudatusettepanekud lähtuvalt toetuse saaja ja/või partneri vajadusest;

7.1.2.3 esitama toetuse saajale maksetaotluse tasutud kuludokumentide alusel hiljemalt iga kuu 10. kuupäevaks või vastavalt toetuse saaja nõudele viis tööpäeva enne TAT prognoosis märgitud toetuse saaja maksetaotluse esitamise tähtaega rakendusüksusele;

7.1.2.4 esitama toetuse saajale eelarve täitmise aruande hiljemalt iga kuu 5. kuupäevaks;

7.1.2.5 esitama toetuse saajale esimeses maksetaotluses esitatud kuludega ning edaspidi vastavalt rakendusüksuse poolt saadetud valimiridade põhjal kaasnevad lisadokumendid (sh hankedokumendid, memod, osalejate nimekirjad, päevakavad) ja andma vajaduse korral täiendavaid selgitusi;

7.1.2.6 esitama toetuse saajale elektrooniliselt TAT vahearuande iga aasta 5. jaanuariks ja 1. juuniks ning lõpparuande vastavalt toetuse saaja poolt antud tähtajaks.

7.2 Kulude abikõlblikkus

7.2.1 Kulu on abikõlblik, kui see on põhjendatud, tekib vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 2 lõigetele 3 ja 4 ning makstakse vastavalt lõikele 5 ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega.

7.2.2 Abikõlblikeks kuludeks loetakse käesolevas TAT-s nimetatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad ühendmääruses ning käesolevas TAT-s sätestatud tingimustele.

7.2.3 Muu hulgas on abikõlblikud kulud:

7.2.3.1 TAT elluviimisega seotud otsesed personalikulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktidele 1–4 ja § 3 lõikele 4;

7.2.3.2 TAT tegevuse 2.1 elluviimisega seotud infotehnoloogia kulud;

7.2.3.3 TAT kaudsed kulud 15% ühtse määra alusel arvestatuna otsestest personalikuludest. TAT kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 9 lõikes 5 nimetatud TAT üldkulud ning § 9 lõikes 6 nimetatud tegevuste tegemisel tekkivad personalikulud.

7.2.4 Lisaks ühendmääruse §-s 4 nimetatud kuludele on TAT raames mitteabikõlblikud järgmised kulud:

7.2.4.1 väliskoolituse ja -läheteuse kulud väljaspool Euroopa Liidu liikmesriike;

7.2.4.2 päevaraha ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab vastavates õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära;

7.2.4.3 hoonestatud ja hoonestamata maa, kinnisvara ja mootorsõiduki ost;

7.2.4.4 ühtse määra alusel hüvitatud kaudsed kulud enne käesoleva TAT kehtima hakkamist.

7.3 Toetuse maksmine

7.3.1 Toetuse maksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 28–30 ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse väljamaksmisel kulu tegelikku maksumust ei tõendata ega kontrollita.

7.3.2 Toetust makstakse ühendmääruse § 14 lõike 1 punkti 1 alusel ja § 15 lõigete 1 ja 4 alusel.

7.3.3 Enne esimese maksetaotluse esitamist peab toetuse saaja esitama RÜ-le:

7.3.3.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT kulud ja tasumist eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;

7.3.3.2 koopia riigihangete tegemise korrast asutuses;

7.3.3.3 lühikirjelduse TAT rakendamisega seotud dokumentide algatamise, viseerimise ja kinnitamise kohta ning vajaduse korral allkirjaõigusliku isiku poolt edasivolitatud õiguste korral vastavad volituste koopiad.

7.3.4 Punktis 7.3.3 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui toetuse saaja on varasema TAT rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Toetuse saaja esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

7.3.5 Maksetaotlusi võib esitada kõige harvem üks kord kvartalis ja kõige sagedamini üks kord kuus. Kui makstud abikõlblike kulude maksumus on riigihanke piirmääraga võrdne või seda ületav, siis esitatakse maksetaotlus üks kord kuus. Maksetaotluse menetlusaeg on kuni 90 kalendripäeva.

7.3.6 Toetus makstakse toetuse saajale välja ühendmääruses kehtestatud korras rakendusüksusele esitatud maksetaotluse alusel struktuuritoetuse e-keskkonna kaudu. Maksetaotluse vormi kinnitab rakendusüksus.

7.3.7 Projekti kaudsed kulud makstakse välja, arvestatuna 15% projekti abikõlblikest otsestest personalikuludest.

7.3.8 Toetus makstakse välja vastavalt TAT-s nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte rohkem, kui määratud toetuse summa.

7.3.9 RÜ-l on õigus peatada maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult, kui:

7.3.9.1 maksetaotluses esineb puudusi;

7.3.9.2 toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata;

7.3.9.3 kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge;

7.3.9.4 ilmnunud asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia ettenähtud ajaks TAT-d ellu või saavutada kavandatud tulemust;

7.3.9.5 maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik struktuuritoetuse seaduse § 48 lõike 3 kohaselt tasaarveldada struktuuritoetuse seaduse § 30 lõigete 5 ja 6 alusel väljamaksmisele mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

7.3.10 Kui maksetaotluse kontrollimisel ilmneb, et toetuse saajal on täitmata maksetaotluses nimetatud kuluga seotud kohustus või nõue või maksetaotluses esineb puudus, mida on võimalik kõrvaldada rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul, siis võib rakendusüksus määrata kohustuse ja nõude täitmiseks ning puuduse kõrvaldamiseks uue tähtaja. Kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse määratud tähtaja jooksul, loetakse, et maksetaotlus on esitatud puudusteta ja kohustus või nõue on täidetud.

7.3.11 Korraldusasutus võib kontrollida kulude abikõlblikkust, sealjuures kulu abikõlblikuks lugemise aluseks olevat teavet, dokumente ja muid tõendeid. Korraldusasutus võib kohustada rakendusüksust peatama maksetaotluse menetluse osaliselt või täielikult struktuuritoetuse seaduse § 30 lõikes 4 nimetatud juhtudel.

7.3.12 Korraldusasutus keelab rakendusüksusel toetuse väljamaksmise, kui kulu ei ole abikõlblik. Korraldusasutus võib keelata toetuse maksmise struktuuritoetuse seaduse § 30 lõikes 6 nimetatud juhtudel.

7.3.13 Viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt koos TAT lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist RA poolt.

7.4 TAT muutmine

7.4.1 Kui ilmneb vajadus TAT tegevuste, tulemuste, eelarve, näitajate või TAT abikõlblikkuse perioodi muutmiseks, esitab toetuse saaja RA-le põhjendatud taotluse.

7.4.2 RA vaatab punktis 7.4.1 viidatud muudatuse taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates taotluse kättesaamisest ja teeb otsuse TAT muutmise taotluse kohta peale punktis 7.4.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 7.4.8 nimetatud kooskõlastamist.

7.4.3 Puuduste esinemise korral annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.4 RA edastab muutmise taotluse peale läbivaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

7.4.5 RÜ võib toetuse saajale või RA-le teha ettepanekuid TAT eelarve muutmiseks, kui TAT seirearuandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

7.4.6 TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RA ja RÜ nõusolek.

7.4.7 RA võib TAT-d muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada TAT kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

7.4.8 TAT muutmine kooskõlastatakse korraldusasutusega, valdkondlikku komisjoni kuuluva rakendusametusega ning teiste rakendusametustega, kes vastutavad sama prioriteetse suuna meetme, meetme tegevuse või meetme tegevuste kogumi rakendamise eest.

7.4.9 Eelnevalt RA-ga kirjalikult kooskõlastades, ei eelda TAT muutmist konkreetse aasta eelarve muutmise tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja osakaal finantsallikates ei muutu, kui:

7.4.9.1 kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15% ja

7.4.9.2 muudatuste summa ei ületa ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt 10 000 eurot.

7.4.10 Peale punktis 7.4.9 nimetatud muudatuste kooskõlastust esitab toetuse saaja viie tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA kooskõlastusega RÜ-le.

7.5 Toetuse kasutamisega seotud teabe ja seirearuannete esitamine

7.5.1 Toetuse saaja esitab RÜ-le TAT vahearunde koos lisadega struktuuritoetuse e-keskkonna kaudu üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 15. juuniks. Kui tehniline viga struktuuritoetuse e-keskkonna töös takistab vahearunde tähtaegset esitamist, loetakse uueks vahearunde esitamise tähtajaks järgmine

tööpäev peale vea kõrvaldamist. Kui TAT tegevuste alguse ja esimese vahearuaruande esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuaruande järgmiseks tähtpäevaks.

7.5.2 Toetuse saaja esitab RÜ-le TAT lõpparuande struktuuritoetuse e-keskkonna kaudu 45 päeva jooksul alates TAT abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Kui tehniline viga struktuuritoetuse e-keskkonna töös takistab lõpparuande tähtaegset esitamist, loetakse uueks lõpparuande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.

7.5.3 Kui vahearuaruande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

7.5.4 RÜ kontrollib 20 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande (edaspidi koos seirearuanne) laekumisest, kas TAT seirearuanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

7.5.5 Kui vahearuanandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ TAT vahearuaruande.

7.5.6 Kui lõpparuandes puudusi ei esine, kooskõlastab RÜ lõpparuande ja teavitab viie tööpäeva jooksul RA-d. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamata RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui lõpparuanne on esitatud elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult, edastab RÜ lõpparuande viie tööpäeva jooksul RA-le kinnitamiseks.

7.5.7 Puuduste esinemise korral vahearuanandes annab RÜ toetuse saajale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab TAT vahearuaruande viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

7.5.8 Puuduste esinemise korral lõpparuandes annab RÜ toetuse saajale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning teavitab viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-d. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamata RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui lõpparuanne on esitatud elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult, edastab RÜ lõpparuande viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-le kinnitamiseks.

7.5.9 Kui RA-le esitatud lõpparuandes esineb puudusi, teavitab RA sellest RÜ-d ja edasine lõpparuande menetlemine toimub vastavalt punktile 7.5.8.

7.5.10 TAT seirearuandes kajastatav informatsioon tuleb struktuuritoetuse e-keskkonna seirearuande vormilt.

7.6 Finantskorrektsioonid

7.6.1 Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 45–47.

7.6.2 Toetuse tagasimaksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 48–49.

7.7 Vaiete menetleja

7.7.1 RA otsuse või toiminguga peale esitatud vaide menetleja on RA.

7.7.2 RÜ otsuse või toiminguga peale esitatud vaide menetleja on RÜ.